

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ТРУДОВО ПРАВО“ ОД АВТОРИТЕ ВОН. ПРОФ. Д-Р ВОЈО БЕЛОВСКИ, ВОН. ПРОФ. Д-Р АНДОН МАЈХОШЕВ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1102-227/9 од 143. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правниот факултет, одржана на 13.12.2016 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Јадранка Денкова, вонреден професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;
- д-р Зоран Михајлоски, вонреден професор, Правен факултет при Универзитет „Американ колеџ“ – Скопје,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„Трудово право“ од авторите вонреден проф. д-р Војо Беловски и вонреден проф. д-р Андон Мајхошев**, наменет за студентите на прв циклус студии на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правниот факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „Трудово право“ од проф. д-р Војо Беловски и проф. д-р Андон Мајхошев претставува континуирана заложба на авторите да ја оформат потребната литература од областа на трудовото право за студентите на прв циклус студии на Правниот факултет. Учебникот е подготвен за потребите на студентите од студиските програми: Правни студии, четиригодишни студии на модулите: Финансово право, Административно право, Граѓанско право, Деловно право, Казнено право, Меѓународно право и меѓународни односи, Правосудна насока - петгодишни студии, Применета политика и дипломатија - модул Европско право и таа ги содржи сите предвидени содржини што се опфатени во предметната програма Трудово право, застапена во втора академска година (III и VI семестар, во зависност од насоката), со неделен фонд на часови (2+1+1 со 4 ЕКТС), а согласно со новата акредитирана програма на Правни студии, која стартува од учебната 2016/2017 година предметот Трудово право е задолжителен предмет, кој ќе се изучува во втора година во III семестар со неделен фонд на часови (2+2+1 со 6 ЕКТС).

Податоци за обемот ракописот: Проблематиката што е предмет на обработка е претставена во текст од вкупно 325 страници, од кои на 315 страници е претставен основниот текст, на четири страници се поместени 90 релевантни библиографски единици, од монографски единици, периодични списанија, статии, извештаи и интернет страници, во најголем дел странска литература што ги покрива подрачјата што се третираани во трудот. Исто така, во трудот се користени најважните меѓународни и регионални акти на МОТ, ООН, Советот на Европа, ЕУ, како национални закони од работното и социјалното законодавство, безбедноста и здравјето, како и поважните колективни договори. Учебникот е пишуван во А4 формат со нормален проред, употребен е фонд *Arial*, големина на буквите 11. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Учебникот е напишан на оригинален начин и во него е поместена трудово-правната проблематика. Може да се каже дека трудот претставува научен материјал со висок квалитет, кој може да се примени за стекнување на широки знаења од доменот на трудовото и социјалното право, како за студентите, така и за пошироката јавност. Во таа смисла, учебникот претставува основен едукативен пишан

стручен материјал, приспособен на потребите за образование и едукација во областа на трудовото право. Затоа сметаме дека овој учебник е од извонредно значење, како од теоретски, така и од практичен аспект.

Краток опис на содржината: Од содржински аспект, учебникот е структуриран во IV дела кои опфаќаат над 20 тематски целини – поглавја. Во првиот дел се опфатени следните тематски единици: Предмет, содржина, дефиниција, субјекти и карактеристики на трудовото право; Место, значење, назив и односот на трудовото право со другите правни дисциплини; Развој на трудовото право и законодавство; Извори на трудовото право; Меѓународната организација на трудот.

Во вториот дел од учебникот се обработени следните теми: Работните односи кои опфаќа повеќе тематски целини и тоа: поим, елементи и начела на работниот однос; субјекти на работниот однос; засновање на работниот однос; содржина на договорот за вработување; обврски на работниците и работодавачите; видови на работни односно-договори за вработување; начини на престанок на работниот однос; плаќање на работата; надомест на штета од работен однос; остварување на заштита на правата на работниците; мирното решавање на работните спорови, согласно со ЗРО.

Во третиот дел се опфатени следните тематски единици: правата на работниците и нивната правна положба; работното време, паузите, одморите и отсуствата; Безбедноста и здравјето; посебната заштита на одредени категории на вработени.

Во четвртиот дел се обработени следните тематски целини: Колективното договарање и неговиот историски развој; правната рамка на колективното преговарање, колективното преговарање во Република Македонија; Субјекти на колективното договарање; Асоцијација на работниците и работодавачите; Модели на претставување на синдикатот и работодавачите; Репрезентативноста во Македонија; Колективни договори; Трипартизитот, односно Економско-социјалниот совет; Правото на штрајк, Мирно решавање на индивидуалните и колективните работни спорови и Инспекциски надзор во областа на работните односи.

Пред да ги истакнеме нашите оценки за трудот, како и предлогот, најнапред во скратена форма ќе ја презентираме неговата содржина.

Во првото поглавје од учебникот се опфатени предметот, содржината, дефиницијата, субјектите и карактеристиките на трудовото право. Исто така, во поглавјето се опфатени и разработени местото, значењето, називот, карактеристиките и односот на трудовото право со другите правни дисциплини.

Во продолжение авторите даваат приказ на еволутивниот развој на трудовото право и законодавство низ историјата, а во тој контекст е даден и историскиот развој на ова право во Република Македонија. Исто така, авторите се осврнуваат и на поимот извор на трудовото право, при што ги класифицираат истите според определени критериуми. Како позначајни извори на трудовото право, во учебникот се обработени: домашните и националните извори, како што се: уставот, законите, подзаконските акти и колективните договори. Од меѓународните извори на трудовото право главен акцент се става на актите на ООН, МОТ, ЕУ, Советот на Европа и билатералните договори. На проблематиката поврзана со функционирањето на Меѓународната организација на трудот (МОТ), историскиот развој, значењето, улогата, принципите, организационата структура и др. авторите го посветиле значајно место во учебникот.

Во продолжение на учебникот авторите значајно место посветиле на работните односи, каде што се поместени поимот и дефиницијата на работниот однос, како и елементите и начелата на работниот однос. Притоа, авторите се задржуваат на секој елемент и начело на работните односи, при што посебен акцент тие ставаат на начелото на недискриминација во работните односи половото вознемирување (психичко вознемирување на работното место - мобингот, директна и индиректна дискриминација). Во ова поглавје е разработено и прашањето на засновањето на работен однос (институт јавен оглас), страните на договорот за вработување, условите за склучување на договор за вработување и договорната слобода.

Исто така, во поглавјето се наведени основните видови на договорот за вработување, а е разработено и прашањето на содржината на договорот за вработување, односно правата и обврските на работникот и работодавачот од работниот однос (договорот за вработување).

Во продолжение авторите го насочуваат фокусот на вниманието кон основните начини на престанок на важноста на договорот за вработување. Притоа тие на соодветен начин ги објаснуваат сите видови: престанокот на важноста на договорот за вработување со изминување на времето за коешто бил склучен; со смрт на работникот или работодавачот (физичко лице); поради престанување на работодавачот согласно со закон; со спогодбено раскинување; со отказ; со судска пресуда и во други случаи утврдени со законот.

Значајно внимание за платите, надоместоците на плата, работното време, паузите и одморите, отсуствата, надоместување на штетата авторите посветиле во седмото поглавје, каде што ги разработуваат најважните меѓународни правни инструменти за платата (ООН, МОТ, ЕУ, Советот на Европа), како и актите во македонското законодавство (уставот, законите, колективните договори), еднаквото плаќање на мажите и жените, разликата помеѓу најниска и минимална плата, надоместување на трошоците поврзани со работата, поделбата на работното време, одморите, отсуствата и др.

Безбедноста и здравјето при работа авторите го разработиле во посебно поглавје каде што се осврнуваат на основните начела на безбедноста и здравјето при работа, поимот, значењето и целите. Исто така, во ова поглавје се разработуваат и најважните меѓународно-правни инструменти на ООН и МОТ кои се однесуваат на оваа проблематика.

Како природен редослед на правните аспекти на ова проблематика авторите на учебникот ги наведуваат и правните извори на ЕУ, Советот на Европа и во Република Македонија (уставот, законите). Во тој контекст се наведуваат најважните права и обврски на вработените и работодавачите во сферата на безбедноста и здравјето при работа. Во рамките на ова поглавје е разработено прашањето на посебната заштита на одредени категории на работници (жените, младите работници под 18-годишна возраст, инвалидите со право на професионална рехабилитација, повозрасните работници).

Остварувањето на заштитата на правата, обврските и одговорностите од работен однос е содржано во деветтото поглавје од скриптата, особено заштитата на правата на работникот кај работодавачот, остварување на заштита на правата преку синдикат, остварување на заштита на правата преку суд.

Во третиот дел, како прво поглавје авторите ја обработуваат проблематиката на колективното договарање. Тие го дефинираат колективното договарање, односно колективниот договор, ја определуваат неговата суштина, ги сублимираат најважните теории за правната природа на колективните договори, историскиот развој, правната рамка во кои спаѓаат актите на ООН, МОТ, ЕУ, Советот на Европа и националното законодавство (уставот, законите, колективните договори). Освен правната рамка, авторите се осврнуваат и на најважните институции кои се важни за ефикасно функционирање на колективното договарање во Република Македонија, субјектите, нивоата, моделите на претставување на синдикатот и асоцијациите на работодавачи, критериумите за репрезентативност, значењето на колективните договори и др.

Прашањето на трипартизитот, а во тој контекст и Економско-социјалниот совет на РМ е содржано во следното поглавје од учебникот. Во него се разработени поимот, суштината и развојот на трипартизитот, како и правната рамка (меѓународна, европска и национална) која се однесува на трипартизитот, односно Економско-социјалниот совет. Во тој контекст, авторите се задржуваат на функционирањето, структурата, органите и телата, надлежностите на ЕСС во Република Македонија.

Штрајкот и правото на штрајк, исто така, се обработени во посебно поглавје. И во оваа поглавје се поместени најважните меѓународни правни инструменти на ООН, МОТ и ЕУ. Значајно место е посветено и на националната правна рамка за остварување на правото на штрајк, каде што посебно место зазема организирањето на штрајк и постапката за донесување на правила за производно одржувачки и нужни работи.

Следното поглавје е посветено на мирното решавање на индивидуалните и колективните работни спорови (помирувањето, посредувањето, арбитражата).

Инспекцискиот надзор во областа на работните односи е содржан во последното поглавје. Овде посебно место зазема инспекторот на трудот, односно Републичкиот инспекторат на трудот и неговите права и обврски. Посебно е обработена постапката за покренување на инспекциски надзор од страна на заинтересираната страна (работник, синдикат, работодавач) и од страна на трудовата инспекција (ex-officio).

ЗАКЛУЧОК

Учебникот од авторите проф. д-р Војо Беловски и проф. д-р Андон Мајхошев е систематски и логички подреден на современ начин каде што во повеќе од десетина поглавја (тематски целини) се прикажани најважните правни институти и институции на трудовото право како важна правна дисциплина. Материјата е презентирани на еден јасен, студиозен, стручно-методолошки начин, поради што студентите ќе можат оваа материја без тешкотија да ја совладаат. Сметаме дека овој учебник ќе им овозможи на студентите да се стекнат со потребните знаења за оваа област, а ќе даде придонес и во научната и стручната јавност и затоа со големо задоволство препорачуваме да биде објавен.

Врз основа на гореизнесеното, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Правниот факултет во Штип учебникот со наслов „Трудово право“ од проф. д-р Војо Беловски и проф. д-р Андон Мајхошев да го одобри за издавање.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Јадранка Денкова, с.р.
Проф. д-р Зоран Михајлоски, с.р.